

Predmet C-446/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

20. srpnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

23. lipnja 2021.

Tužitelj:

Maximilian Schrems

Tuženik:

Facebook Ireland Ltd

Predmet glavnog postupka

Opća uredba o zaštiti podataka – Facebook – Opći uvjeti korištenja – Obrada podataka – Privola – Personalizirano oglašavanje – Osobni podaci u pogledu kojih je očito da ih je objavio ispitanik – Pitanje načina na koji su se ti podaci morali očitovati objaviti

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li odredbe članka 6. stavka 1. točaka (a) i (b) OUZP-a tumačiti na način da se zakonitost ugovornih odredbi sadržanih u općim uvjetima korištenja koji se odnose na ugovore o platformi, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku (osobito ugovorne odredbe kao što su: „Umjesto da plaćate, [...] upotrebom Facebookovih proizvoda obuhvaćenih ovim Uvjetima pristajete na to

da vam prikazujemo oglase [...] Vaše osobne podatke [...] upotrebljavamo za prikazivanja oglasa koji su relevantniji za vas”), koji uključuju obradu osobnih podataka za prikupljanje i analizu osobnih podataka u svrhu personaliziranog oglašavanja, ocjenjuje u skladu sa zahtjevima iz članka 6. stavka 1. točke (a) u vezi s člankom 7. OUZP-a, koji se ne mogu zamijeniti pozivanjem na članak 6. stavak 1. točku (b) OUZP-a?

2. Treba li članak 5. stavak 1. točku (c) OUZP-a (smanjenje količine podataka) tumačiti na način da se svi osobni podaci kojima raspolaže platforma poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku (osobito onima koji potječu od ispitanika ili treće osobe na platformi i izvan nje) mogu u svrhu ciljanog oglašavanja prikupljati, analizirati i obrađivati bez ograničenja s obzirom na vrijeme ili vrstu podataka?

3. Treba li članak 9. stavak 1. GDPR-a tumačiti na način da se primjenjuje na obradu podataka koja omogućuje ciljano filtriranje posebnih kategorija osobnih podataka, kao što su politička mišljenja ili spolna orijentacija (na primjer, radi oglašavanja), čak i ako voditelj obrade ne razlikuje te podatke?

4. Treba li članak 5. stavak 1. točku (b) u vezi s člankom 9. stavkom 2. točkom (e) OUZP-a tumačiti na način da se izjavom o vlastitoj spolnoj orijentaciji za potrebe panel-diskusije dopušta obrada drugih podataka o spolnoj orijentaciji radi prikupljanja i analize podataka u svrhu personaliziranog oglašavanja?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), posebice članak 5. stavak 2. točke (b) i (c), članak 6. stavak 1. točke (a) i (b) te članci 7. i 9.

Kratak prikaz činjeničnog stanja i postupka

1. Tuženik je društvo osnovano u skladu s pravom Irske sa sjedištem u Dublinu, Irskoj. Nema podružnicu u Austriji. Facebook je internetska platforma i društvena mreža namijenjena dijeljenju sadržaja, koja korisnicima omogućuje objavljivanje različitih sadržaja (primjerice, tekstualni prilozi, slike, videozapisi, događaji, bilješke ili osobne informacije) i njihovo razmjenjivanje s drugim korisnicima ovisno o odabranim postavkama. Te sadržaje mogu i drugi korisnici obogaćivati drugim sadržajima (na primjer dodavanjem komentara, oznaka „svidi mi se”, oznaka na fotografijama ili drugih sadržaja). Korisnici također mogu komunicirati izravno s drugim korisnicima i s njima razgovarati, odnosno razmjenjivati i podatke putem izravnih poruka i poruka elektroničke pošte.

- 2 Tuženik ne stvara sâm sadržaje, nego ih za svoje usluge prima od privatnih i komercijalnih korisnika, bez plaćanja tih usluga. Besplatno stavlja svoje usluge na raspolaganje svojim korisnicima i ostvaruje prihode obrađujući podatke o korisnicima kako bi oglašivačima prodao mogućnost prilagođenog i ciljanog oglašavanja. Osim relativno statičnog oglašavanja (koje se svakom korisniku jednako prikazuje), tuženik nudi „personalizirano” oglašavanje, koje oglašivaču omogućuje da se precizno usmjeri na pojedinačno određene skupine osoba (primjerice, prema mjestu, dobi, spolu, interesima) ili čak pojedinačne osobe. Oglašivačima stoga nudi mogućnost da prikazuju svoje oglase prilagođene određenoj publici. Više od 2,2 milijarde korisnika u svijetu (stanje u studenome 2018.) prijavilo se na Facebook. Poduzetnici također mogu financijski podupirati („sponzoriranje”) svoje sadržaje osiguravajući tako da se ti sadržaji prikazuju većem broju korisnika.
- 3 Tuženik komercijalnim korisnicima stavlja na raspolaganje alate nazvane „Facebook Business Tools”. Njegove usluge ocjenjivanja i analize omogućuju oglašivačima da utvrde učinkovitost njihova oglašavanja ili odnos korisnika prema sadržajima na njihovim internetskim stranicama. Sustavi za analizu ispituju pomoću algoritama velike količine podataka, traže korelacije i obrasce te na temelju toga izvode odgovarajuće zaključke. Na uporabu tih alata primjenjuju se odgovarajući uvjeti korištenja.
- 4 Prije stupanja na snagu GDPR-a korisnici Facebooka dali su izričitu privolu za obradu svojih podataka u skladu s tadašnjim tuženikovim uvjetima korištenja (naslovljeni „Izjava o pravima i odgovornostima”). Prije prijenosa osobnih podataka novi potencijalni korisnici obaviješteni su o tome da su registracijom prihvatili Izjavu o pravima i odgovornostima te da su pročitali tuženikova Pravila o upotrebi podataka, uključujući Pravila o upotrebi kolačića. Promjenom svojih postavki, brisanjem svojih osobnih podataka ili zatvaranjem svojeg računa mogli su u svakom trenutku izmijeniti ili opozvati privolu. Primjerice, korisnik je mogao u svakom trenutku odrediti da tuženik ne može koristiti korisničke aktivnosti na Facebooku radi optimizacije personaliziranog oglašavanja.
- 5 Tuženik je zbog punog učinka OUZP-a od 25. svibnja 2018. u cijelosti preradio svoje prethodne uvjete korištenja i Pravila o upotrebi podataka te ih je korisnicima Facebooka podnio na odobrenje. Nakon što je njegov račun bio prethodno blokiran, tužitelj je klikom (aktivno) prihvatio nove uvjete korištenja od 19. travnja 2018. kako bi se mogao nastaviti koristiti Facebookom. Privola je bila potrebna za dobivanje daljnjeg pristupa računu i korištenje usluga.
- 6 Tuženik je uspostavio različite alate („tools”) kako bi korisnicima omogućio uvid u njihove pohranjene podatke i nadzor nad njima. U tim alatima nisu vidljivi svi obrađeni podaci, nego samo oni koji su prema mišljenju tuženika zanimljivi i relevantni za korisnike. Tako, primjerice, tužitelj ondje vidi da je na Facebooku otvorio određenu aplikaciju, posjetio određenu internetsku stranicu, tražio nešto, kupio nešto, dodao nešto na popis želja ili kliknuo određeni oglas. Alati su

izrađeni kako bi se korisnicima omogućio pristup aktualnim podacima u razumnim granicama prema tuženikovu stajalištu.

- 7 Tuženik upotrebljava kolačiće, dodatke za društvene mreže i piksele. On pomoću kolačića može odrediti izvor posjeta. Brojne tuženikove usluge nisu iskoristive bez aktiviranja funkcije kolačića. Upravitelji internetskih stranica „ugrađuju” u svoje stranice dodatke za društvene mreže. Najraširenija je tuženikova takozvana tipka „svidi mi se”. U tu se svrhu na internetsku stranicu tehnički uvrštava „prozor” (iframe), nakon čega tuženik taj prozor dopuni dodatkom za društvene mreže. Prilikom svakog posjeta takvim internetskim stranicama koje sadržavaju tuženikovu tipku „svidi mi se” tuženiku se prenose pohranjeni kolačići, URL adrese posjećene stranice i različiti podaci o internetskim protokolima (na primjer IP adrese, podaci o vremenu). Pritom nije potrebno da se korisnik koristio tipkom „svidi mi se” (primjerice, klikom ili na sličan način) ili da ju je opazio. Otvaranje stranice s takvim dodatkom za društvene mreže dovoljno je za prenošenje tih podataka tuženiku.
- 8 Poput dodataka za društvene mreže, piksel je softver koji upravitelj internetske stranice može uvrstiti na internetsku stranicu i koji mu omogućuje prikupljanje relevantnih informacija o korisnicima internetskih stranica. Pikseli se često upotrebljavaju kako bi se internetskim stranicama pomoglo u mjerenju i optimizaciji oglašavanja. Na primjer, upravitelji internetskih stranica mogu u slučaju uvrštavanja Facebookova piksela na vlastitu internetsku stranicu dobiti od tuženika izvješća o broju osoba koje su vidjele njihov oglas na Facebooku prije nego što potom odu na njihovu vlastitu internetsku stranicu radi kupnje ili poduzimanja neke unaprijed određene radnje.
- 9 Korisnici mogu odabrati je li tuženik ovlašten koristiti se podacima koje prima od oglašivača i drugih partnera u vezi s aktivnosti koja se ne odnosi na Facebookove proizvode u svrhu prilagodbe oglasa („oglasi na temelju podataka dobivenih od partnera”). Budući da se tužitelj s time nije složio, tuženik ne obrađuje tužiteljeve osobne podatke koje je primio od partnera u vezi s aktivnostima koje se ne odnose na Facebookove proizvode u svrhu prikazivanja personaliziranog oglašavanja tužitelju. Međutim, tuženik pohranjuje tužiteljeve podatke prikupljene na internetskim stranicama trećih osoba pomoću kolačića, dodataka za društvene mreže i sličnih tehnologija te se njima koristi u svrhu personaliziranja, poboljšanja Facebookovih proizvoda, „radi promicanja zaštite, integriteta i sigurnosti” kao i za nudenje događaja tužitelju.
- 10 Tuženik se također koristi podacima koje mu tužitelj stavlja na raspolaganje kao i podatke o njemu koje tuženik prima na temelju njegovih radnji kako bi mu prikazivao personalizirane sadržaje koji su prema tuženikovu mišljenju relevantni, uključujući personalizirano oglašavanje. To uključuje upotrebu tužiteljeve dobi, interesa i korištenja Facebookom. To također obuhvaća korištenje informacijama o tužiteljevoj lokaciji kako bi se ocijenilo gdje se tužitelj možda nalazi radi prikazivanja sadržaja koji su relevantni s obzirom na tužiteljevu lokaciju.

- 11 Tužitelju se prikazuju personalizirani oglasi i na temelju alata „custom audience”. Kako bi mogao koristiti navedenim alatom, oglašivač mora prihvatiti uvjete korištenja tog alata, u kojima je pojašnjeno da oglašivač djeluje u svojstvu „voditelja obrade” (u smislu OUZP-a), a tuženik u svojstvu „izvršitelja obrade” (u smislu GDPR-a) u ime oglašivača.
- 12 Nije utvrđeno jesu li, kada i na koji način oglašivači koji se koriste alatom „custom audience” ili drugim poslovnim alatima dobili od tužitelja privolu za prenošenje podataka tuženiku u okviru tih alata.
- 13 Facebook prati tužiteljeve navike klikanja i stoga „zna” kada potonji interagira s nekom reklamom ili videozapisom. Tuženik prati tužiteljeva pomicanja miša kako bi, primjerice, osigurao da se Facebookovom uslugom koristi čovjek, a ne robot. Tako je tužitelj primio poruku „Privremeno si blokiran” te je kratkoročno blokiran jer je brzo i/ili više puta kliknuo funkciju „Why Am I Seeing This Ad”. Tuženik zabranjuje prevelik broj klikova na određene funkcije jer to smatra potrebnim kako bi se zajamčila sigurnost podataka. Ne koristi se pomicanjima miša kako bi personalizirao oglašavanje. Sadržaj poruka ne analizira se u svrhu personaliziranog oglašavanja.
- 14 Tužitelj nije na svojem profilu uvrstio osjetljive podatke. Isključivo njegovi „prijatelji” mogu vidjeti njegove priloge na njegovoj vremenskoj crti; njegov „popis prijatelja” nije javan. Tužitelj je također odlučio da tuženiku ne odobrava korištenje informacijama iz polja koja se odnose na status odnosa, poslodavce, profesionalnu djelatnost i obrazovanje radi ciljanog oglašavanja.
- 15 Tuženik je obrađivao tužiteljeve osobne podatke (primjerice, IP adresa) kako bi što točnije utvrdio i obradio njegovu lokaciju („last location”). Tuženik je 2011. u okviru izračuna tužiteljeve posljednje lokacije pohranio točnu geografsku širinu i dužinu.
- 16 U okviru tuženikove obrade podataka ne razlikuju se „neosjetljivi” osobni podaci i „osjetljivi” podaci. Tuženik je obrađivao (uključujući tužiteljev) interes za „osjetljiva pitanja”, kao što su, na primjer, zdravstvena pitanja, spolna orijentacija, etničke skupine i političke stranke. Ciljana skupina za potrebe oglašavanja može se utvrditi i s obzirom na te interese.
- 17 Tužitelju je, primjerice, prikazan oglas za određenu političarku koji se temeljio na analizi prema kojoj je sličan drugim „klijentima” koji su tu političarku označili tipkom „svida mi se”. Tužitelj je redovito primao oglase usmjerene homoseksualnim osobama i pozive na događaje takve prirode iako prethodno nije pokazivao interes za pojedini događaj ni poznavao mjesto događaja. Ti oglasi odnosno pozivi nisu se izravno temeljili na tužiteljevoj spolnoj orijentaciji ili onoj njegovih „prijatelja”, nego na analizi njihovih interesa.
- 18 Tužitelj je naručio analizu iz koje se mogu izvesti zaključci o njegovu popisu prijatelja; iz nje je proizašlo da je obavio civilnu službu u Crvenom križu u Salzburgu i da je homoseksualac.

- 19 Tužitelj je mogao i može (također u slučaju željenog zadržavanja računa) pokretanjem postupka brisanja izbrisati na svojem računu određene sadržaje, poput poruka i fotografija. Isključeni su, primjerice, ime i adresa elektroničke pošte te odbijeni zahtjevi za prijateljstvo i uklonjeni prijatelji, koji se brišu tek nakon brisanja računa. Ne brišu se ni prijašnje lozinke ni prijašnja imena, barem ne prije brisanja računa.
- 20 Tuženik „brisanjem” (u slučaju postojećeg računa) smatra odvajanje podataka od računa, to jest „depersonaliziranje” podataka. Osim mogućnosti brisanja, također postoji mogućnost uklanjanja i prikrivanja. Poruka poslana Messengerom može se ukloniti u roku od deset minuta. U tom slučaju ta poruka postane nevidljiva za sve, uključujući primatelja. Nakon tih deset minuta ta se poruka može ukloniti iz vlastitih poruka, dok ju primatelj zadržava. Prilog koji je objavio netko drugi ne može se izbrisati, nego samo prikriti.
- 21 Što se tiče prijašnjih poruka ili objava, moguće je isključivo pojedinačno brisanje svakog elementa ili deaktiviranje cjelokupnog računa. Tužitelj ne želi iskoristiti mogućnosti trajnog brisanja svojeg računa jer se i dalje želi koristiti Facebookom.
- 22 Što se tiče brisanja podataka, tuženik u svojim uvjetima korištenja u točki 3.1. navodi:

„Sadržaje možeš brisati pojedinačno ili sve odjednom tako da izbrišete svoj račun. [...] Kada izbrišete sadržaj, drugi ga korisnici više ne vide, no možda će i dalje postojati na drugim mjestima naših sustava u sljedećim slučajevima:

. trenutno brisanje nije moguće zbog tehničkih ograničenja (u tom će slučaju vaš sadržaj biti izbrisan najkasnije 90 dana nakon što ga izbrišete);

. vaš su sadržaj upotrebljavali drugi u skladu s ovom licencom i nisu ga izbrisali (u tom slučaju licenca vrijedi dok ne izbrišu sadržaj); ili

. trenutnim brisanjem ograničila bi se naša sposobnost:

. istraživanja ili otkrivanja nezakonitih aktivnosti ili kršenja naših uvjeta korištenja i pravila (na primjer otkrivanje ili istraživanje zlouporabe naših proizvoda ili sustava);

. ispunjavanja pravne obveze, kao što je očuvanje dokaza; ili

. ispunjavanja zahtjeva sudskog ili upravnog tijela, policije ili vladine agencije; u tom se slučaju sadržaj ne zadržava dulje nego što je to nužno u svrhe u koje je zadržan (konkretno trajanje ovisi o pojedinom slučaju).

U svakom od prethodno navedenih slučajeva licenca nastavlja vrijediti dok sadržaj ne bude u potpunosti izbrisan.”

- 23 Tuženik (u svojim trenutačno primjenjivim uvjetima) navodi da je uveo trajno brisanje podataka s poslužitelja tek 30 dana nakon brisanja računa. To obrazlaže time što se izbrisani račun ne može ponovno aktivirati i da to dovodi do trajnog gubitka sadržaja koje je korisnik objavio na Facebooku, zbog čega korisniku odobrava razdoblje čekanja od 30 dana kako bi promijenio svoje mišljenje i poništio svoj zahtjev, pri čemu nakon zahtjeva za brisanje osobni podaci korisnika više nisu dostupni drugim korisnicima. Nakon isteka razdoblja čekanja od 30 dana tuženik započinje s postupkom brisanja te se u roku od 90 dana osobni podaci korisnika trajno brišu s tuženikovih poslužitelja, čime se osobni podaci trajno brišu, dok se preostali metapodaci samo deidentificiraju i anonimiziraju. Nakon 90 dana pojedini podaci mogu se tijekom ograničenog razdoblja zadržati u obliku nedostupnih pričuvnih kopija, koje služe za oporavak u slučaju katastrofe.
- 24 Tužitelj je objavio osobne podatke na internetskoj stranici „Europe versus Facebook” kao ogledni primjerak, odnosno kao primjer funkcije „posljednja lokacija”, podatke GPS-a koji se odnose na njegovo sveučilište, gdje se prijavio. Tužitelj je homoseksualac i to iznosi također u javnosti. Međutim, svoju spolnu orijentaciju nije naveo u svojem profilu.
- 25 U ovom je postupku Sudu Europske unije već upućen zahtjev za prethodnu odluku. Nakon presude Suda od 25. siječnja 2018. u predmetu Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37) tužitelj je izmijenio svoj tužbeni zahtjev. Svojim četvrtim do devetim tužbenim zahtjevom od suda sada u bitnome zahtijeva da:
- (4.) naloži tuženiku da s tužiteljem sklopi ugovor u pisanom obliku u skladu sa zahtjevima iz članka 28. stavka 3. OUZP-a, i to između tužitelja kao voditelja obrade i tuženika kao izvršitelja obrade, u pogledu podatkovnih aplikacija kojima na portalu facebook.com upravlja sâm tužitelj za svoje osobne potrebe (profil, vremenska crta, uključujući oznake „svidi mi se” i komentare, događaji, fotografije, videozapisi, grupe, osobne poruke, popis prijatelja i aplikacije);
 - (4.1.) podredno, s učinkom između tuženika i tužitelja utvrdi da ne postoji valjani ugovor u skladu s člankom 28. stavkom 3. OUZP-a između tužitelja kao voditelja obrade i tuženika kao izvršitelja obrade u pogledu podatkovnih aplikacija kojima na portalu facebook.com upravlja sâm tužitelj za svoje osobne potrebe (profil, vremenska crta, uključujući oznake „svidi mi se” i komentare, događaji, fotografije, videozapisi, grupe, osobne poruke, popis prijatelja i aplikacije);
 - (5.) s učinkom između tuženika i tužitelja utvrdi da tužiteljevo odobrenje tužiteljevih uvjeta korištenja u verziji od 19. travnja 2018. kao i u verziji od 31. srpnja 2019., uključujući povezana pravila o upotrebi podataka (Pravila o upotrebi podataka, Pravila o upotrebi kolačića), te njegovo odobrenje (budućih) istovrsnih odredbi tuženikovih uvjeta korištenja klauzule sadržane u dokumentu kojim se koristi tuženik (povezane izjave o privoli) ne predstavljaju

u odnosu na tuženika, kao voditelja obrade, valjanu privolu za obradu osobnih podataka u skladu s člankom 6. stavkom 1. u vezi s člankom 7. OUZP-a;

- (5.) podredno, s učinkom između tuženika i tužitelja utvrdi da tužiteljevo odobrenje tužiteljevih uvjeta korištenja u verziji od 19. travnja 2018. kao i u verziji od 31. srpnja 2019., uključujući povezana pravila o upotrebi podataka (Pravila o upotrebi podataka, Pravila o upotrebi kolačića), ne predstavlja u odnosu na tuženika, kao voditelja obrade, valjanu privolu za obradu osobnih podataka u skladu s člankom 6. stavkom 1. u vezi s člankom 7. OUZP-a;
- (6) naloži tuženiku da prestane obrađivati tužiteljeve osobne podatke radi personaliziranog oglašavanja, prikupljanja i analize podataka u svrhu oglašavanja;
- (7.) s učinkom između tuženika i tužitelja utvrdi da ne postoji valjana tužiteljeva privola za obradu njegovih osobnih podataka koje je tuženik primio od trećih osoba u tuženikove vlastite svrhe;
- (8.) naloži tuženiku da ubuduće ne upotrebljava tužiteljeve podatke o posjećivanju ili korištenju trećih stranica (osobito primjenom dodataka za društvene mreže i sličnih tehnologija), osim ako se tehnički podaci obrađuju isključivo u svrhu prikazivanja elemenata internetskih stranica i ako tužitelj prethodno nije nedvojbeno, dobrovoljno, informirano i nedvosmisleno odobrio poseban postupak obrade („opt-in”, primjerice, klikom na dodatak za društvene mreže);
- (9.) naloži tuženiku da ubuduće ne upotrebljava u svoje vlastite svrhe tužiteljeve podatke dobivene od trećih osoba, osim ako tužitelj prethodno nije nedvojbeno, dobrovoljno, informirano i nedvosmisleno odobrio poseban postupak obrade („opt-in”).

26 Prvostupanjski sud je presudom od 30. lipnja 2020. odbio tužbu. Presudio je da tužitelj zbog svoje privatne uporabe nije „voditelj obrade” u smislu OUZP-a jer se ista na njega ne primjenjuje. Što se tiče petogi sedmog tužbenog zahtjeva, ocijenio je da tužitelj nema pravni interes za traženo utvrđenje. Utvrdio je da tužitelj također nema pravo na zahtjeve za prestanak povrede (šesti, osmi, deveti i deseti tužbeni zahtjev). Smatrao je da personalizacija i personalizirano oglašavanje, kao bitan sastavni dio usluge koju pruža tuženik, proizlaze iz uvjeta korištenja i povezanih pravila uvrštenih u ugovor. Ocijenio je da nije povrijeđen članak 9. OUZP-a. Zaključio je da nije potrebno ispitati jesu li utvrđeni pozivi na događaje i oglasi otkrili tužiteljevu homoseksualnost jer je istu tužitelj sâm javno objavio, tako da ne postoji razlog za odstupanje od zahtjeva u pogledu izričite privole (članak 9. stavak 2. točka (e) OUZP-a). Naveo je da tužiteljev „interes” za različite stranke i političare otkriva isključivo njegov interes za politiku, ali ne političko mišljenje.

27 Žalbeni sud nije prihvatio tužiteljevu žalbu u dijelu relevantnom za ovaj predmet. Smatrao je da ugovor između stranaka predstavlja obvezni odnos koji nije izričito

uređen u okviru austrijskog pravnog poretka i koji je, stoga, netipičan. Ocijenio je da se njegov sadržaj u biti odnosi na to da tuženik korisniku Facebooka nudi „personaliziranu” platformu, to jest osobno prilagođenu njegovim interesima i postavkama, na kojoj može komunicirati s drugim korisnicima Facebooka. Iako korisnik Facebooka nije dužan platiti novac za pristup tom forumu, ipak prema njegovu mišljenju dopušta tuženiku da se koristi svim osobnim podacima korisnika kojima raspolaže. Utvrdio je da obrada tih podataka služi slanju personaliziranih oglasa korisniku. Zaključio je da tuženik u tu svrhu ne otkriva trećim osobama podatke svojih korisnika bez njihova izričitog odobrenja, nego na zahtjev oglašivača upućuje oglase određenim ciljanim skupinama, anonimnima u odnosu na oglašivače, koje određuje na temelju podataka. Utvrdio je da je priroda tog Facebookova poslovnog modela objašnjena u uvjetima na način razumljiv svakom čitatelju, čak i prosječno pažljivom. Ocijenio je da taj model nije u suprotnosti s prihvaćenim moralnim načelima niti je neuobičajen. Smatrao je da je obrada osobnih podataka korisnikâ sastavni element ugovora sklopljenog između stranaka u ovom predmetu. Stoga je presudio da je obrada tužiteljevih osobnih podataka „nužna” za izvršavanje ugovora u smislu članka 6. stavka 1. točke (b) OUZP-a.

- 28 Tužitelj je protiv te presude Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud, Austrija) podnio reviziju, kojom ustraje pri svojem četvrtom do devetom tužbenom zahtjevu.

Bitni argumenti stranaka u glavnom postupku

- 29 Tužitelj tvrdi da, iako tuženik sada priznaje da nije dao privolu za obradu podataka u smislu članaka 6. i daljnjih članaka GDPR-a te iako se poziva na nužnost obrade na temelju ugovora, postoji interes za utvrđenja iz petogi sedmog tužbenog zahtjeva, posebice zbog povezanih izjava o privoli u uvjetima korištenja. Smatra da je tuženikova obrada podataka u suprotnosti s GDPR-om s obzirom na više aspekata. Tvrdi da postoji opasnost od ponavljanja povrede i stoga pravo zahtijevati prestanak povrede. Konkretno, ističe da se podaci unatoč uvođenju postupka brisanja zapravo ne brišu, da je moguće pretraživanje tužiteljevih podataka bez njegove privole te da se podaci obrađuju bez privole u smislu članka 7. OUZP-a. Dvojbeno je prema njegovu mišljenju jesu li tužiteljevi podaci koji su prethodno kupljeni u međuvremenu izbrisani te raspolaže li tuženik tužiteljevim biometrijskim podacima i prati li njegova pomicanja miša.
- 30 Napominje da tuženikovi partneri nisu dobili tužiteljevu privolu za prenošenje podataka i/ili drugu tuženikovu upotrebu. Navodi da tuženik nije ispunio ni svoju obvezu obavješćavanja.
- 31 Tuženik osporava tužbeni zahtjev. Ističe da se tužiteljevi podaci obrađuju na temelju ugovorenih pravila i uvjeta, koji su u skladu s OUZP-om. Tvrdi da je obrada podataka zakonita je i ne temelji se na tužiteljevoj privoli u smislu članaka 6. i 7. OUZP-a, nego na drugim razlozima za opravdanost, ponajprije onima koji se odnose na nužnost za izvršavanje ugovora.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 32 Člankom 6. GDPR-a uređuju se slučajevi koji opravdavaju obradu podataka. Tuženik se ne poziva na tužiteljevu privolu (članak 7. OUZP-a), nego, umjesto toga, na to da je obrada podataka bitan sastavni dio ugovorne svrhe „personalizacije” i da je nužna za izvršavanje ugovora. Tužitelj je sklopio ugovor znajući navodno za taj sadržaj, zbog čega je obrada podataka zakonita sve dok tužitelj ne izbriše svoj račun i time raskine ugovor s tuženikom.
- 33 Člankom 6. stavkom 1. točkom (b) OUZP-a dopušta se obrada osobnih podataka ako je nužna za izvršavanje ugovora u širem smislu (uključujući, posljedično, sporedne obveze). Mjerodavni su ugovorna svrha koja proizlazi iz sadržaja ugovora i ono što je nužno za izvršavanje ugovornih obveza ili ostvarivanje prava odnosno poduzimanje radnji prije sklapanja ugovora.
- 34 Žalbeni sud smatra da je obrada osobnih podataka korisnika ključni element ugovora sklopljenog između stranaka. Naime, isključivo se tom upotrebom podataka omogućuje prema mišljenju tog suda prilagođeno oglašavanje koje u bitnome obilježava „personalizirano iskustvo” koje duguje tuženik i kojim se tuženiku istodobno osiguravaju prihodi potrebni za održavanje platforme i ostvarivanje dobiti. Stoga je taj sud presudio da je ta obrada podataka „nužna” za izvršavanje ugovora u smislu članka 6. stavka 1. točke (b) OUZP-a.
- 35 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da to stajalište nipošto nije obvezujuće. Ključno pitanje ovog postupka odnosi se na to može li tuženik izjavu volje u pogledu tuženikove obrade podataka dati na temelju članka 6. stavka 1. točke (b) OUZP-a kako bi se neutralizirala znatno veća zaštita koja se tužitelju pruža po pravnoj osnovi „privole” (članak 7. OUZP-a).
- 36 U svojim ažuriranim smjernicama o članku 6. OUZP-a Europski odbor za zaštitu podataka (EDPB) načelno smatra da obrada osobnih podataka na temelju ponašanja nije nužna za izvršavanje ugovora o internetskim uslugama (EDSA Guidelines 2/2019, t. 52.). Međutim, što se tiče internetskih usluga, EDPB smatra da je personalizacija sadržaja bitan i očekivan element određenih internetskih usluga (ali ne uvijek) te se stoga u određenim slučajevima može smatrati nužnom za izvršavanje ugovora sklopljenog s korisnikom.
- 37 U tom je smislu u točki 30. dokumenta EDSA Guidelines 2/2019 pojašnjeno da obrada na temelju članka 6. stavka 1. točke (b) GDPR-a dolazi u pitanje isključivo za određene ugovorne obveze. Nije dovoljno puko „navođenje aktivnosti obrade u sitno pisanom tekstu”. Kako bi se ocijenila „nužnost”, potrebno je razmotriti perspektivu ne samo voditelja obrade, nego i ispitanika. Iako obveze također mogu u tom pogledu uključivati sporedne ugovorne obveze, to se konkretno ne odnosi na pohranjivanje u marketinške svrhe. Izričito je navedeno da „oglašavanje koje se temelji na ponašanju ne predstavlja nužan element internetskih usluga”. U pravnoj teoriji zauzeto je restriktivno stajalište u tom pogledu.

- 38 Za potrebe tumačenja ugovora s obzirom na zaštitu podataka i pitanje je li obrada podataka „nužna” u smislu članka 6. stavka 1. točke (b) OUZP-a, odlučujuća je objektivna svrha ugovora. To ne može uključivati umjetno ili jednostrano nametnute činidbe. Nužnost obrade podataka za izvršavanje ugovora ovisi o postojanju izravne objektivne veze između namjeravane obrade podataka i konkretne svrhe obveznog odnosa na temelju pravnog posla. Članak 6. stavak 1. točku (b) GDPR-a treba u tom smislu usko tumačiti i ne primjenjuje se na situacije u kojima obrada nije stvarno nužna za izvršavanje ugovora. Činjenica da su ciljevi obrade obuhvaćeni ugovornim odredbama koje sastavlja pružatelj usluga ne znači automatski da je obrada nužna za izvršavanje ugovora.
- 39 Osim toga, u tužiteljevu slučaju obrađuju se podaci o njegovim političkim uvjerenjima i njegovoj spolnoj orijentaciji. On prima oglase za događaje koji su usmjereni na homoseksualne osobe na temelju analize njegovih „interesa”, a ne njegove spolne orijentacije ili one njegovih prijatelja. U popisu njegovih aktivnosti nalaze se aplikacije i internetske stranice namijenjene homoseksualnim korisnicima ili one političkih stranaka.
- 40 Člankom 9. stavkom 1. OUZP-a predviđa se opća zabrana obrade takvih osjetljivih podataka, osim ako ne postoji barem neki od slučajeva iz članka 9. stavka 2. OUZP-a. Osjetljivi podaci su, na primjer, podaci o rasnom ili etničkom podrijetlu, političkim mišljenjima, vjerskim uvjerenjima ili spolnoj orijentaciji.
- 41 Člankom 9. stavkom 2. točkom (e) OUZP-a dopušta se obrada osjetljivih osobnih podataka o ispitaniku za koje je očito da ih je objavio ispitanik. Svrha tog uređenja jest da osobni podaci koje je ispitanik dobrovoljno učinio dostupnima javnosti ne predstavljaju znatan rizik za privatnost, tako da ne zahtijevaju povećanu zaštitu predviđenu člankom 9. OUZP-a. Tim uređenjem obuhvaćeni su podaci koji su dobrovoljno pohranjeni na internetu ili u javnim registrima dostupnima svima ili oni koji se distribuiraju putem medija. Međutim, sama okolnost da su podaci javno dostupni nije dovoljna za prestanak zaštite predviđene člankom 9. OUZP-a. Naprotiv, javnost podataka očito mora biti posljedica očitovanja volje ispitanika.
- 42 Utvrđeno je da tužitelj (dobrovoljno) javno iznosi svoju spolnu orijentaciju, ali ju nije naveo na svojem Facebook profilu. Tijekom panel-diskusije tužitelj je, primjerice, izjavio da, iako na Facebooku nikad nije naveo da je homoseksualac, njegov popis prijatelja omogućuje zaključak o njegovoj spolnoj orijentaciji. On o tome ne govori u javnosti jer želi da ga se u javnosti povezuje prvenstveno s njegovom borbom za zaštitu podataka.
- 43 Sud koji je uputio zahtjev na temelju toga zaključuje da je tužitelj to izjavio kako bi doveo u pitanje i javno kritizirao obradu podataka koju je tuženik već izvršio. Stoga se iz te tvrdnje ne može zaključiti da postoji odobrenje u smislu članka 9. OUZP-a.
- 44 Stoga se postavlja pitanje na koji se način trebaju objaviti tužiteljevi osjetljivi podaci kako bi se primijenio članak 9. stavak 2. OUZP-a.